

Teema: AVALDUS ÕIGUSKANTSLERILE: ID-kaardi kasutajate põhjendamatu diskrimineerimine VVK poolt

Saatja: Märt Põder <tramm@p6drad-teel.net>

Kuupäev: 30.06.26, 18:06

Saaja: info@oiguskantsler.ee

Lgp õiguskantsler!

Eestis kehtib ID-kaart ja see on võrdlemisi turvaline vahend isikutuvastuseks digitaalses keskkonnas. ID-kaardiga saab oletatavas e-riigis oma isikusamasust tõendada peaaegu igal pool, saab koguni valimistel osaleda ja on arutatud isegi abiellumise võimaldamist ainult ID-kaardi abil [1]. Ma pole jurist, kuid mulle tundub, et ITDS §3 lg3 kinnitab minu arusaama sellest, et ID-kaart võiks olla riiklikult tagatud "elektroonilises keskkonnas isiku tõendamiseks ja isikusamasuse kontrollimiseks ettenähtud dokument".

Minu hinnangul Vabariigi Valimisteenistus (VVK) oma koosolekutel diskrimineerib valimisvaatlejaid, kes sooviks kasutada riiklikult ette nähtud turvalist isikutuvastuse vahendit ja koosolekul aktiivset, nt kaebaja rolli omamata vältida oma isikuandmete, st biomeetrilisi jm eraelulisi andmeid sisaldava audio- ja videomaterjali ebaturvalist levitamist võõramaa tehnoloogiakontserni hallatavas Microsoft Teamsi keskkonnas, sj VVK liikmete jt koosolekul osalejate kontrollimata turvalisusega arvutites.

VVK tahab praegu sundida vaatlejaid isikuandmete põhjendamatuks levitamiseks sellega, et kasutab osalejate tuvastamiseks improviseeritud protseduuri, mis eeldab mikrofoni ja kaamera olemasolu, töökorda ning kasutamist biomeetriliste andmete edastamiseks oma koosolekul osalemise tingimusena [2]. Isegi kui VVK-l võib olla õigus mõnes hädaolukorras selliseid käepäraseid meetmeid rakendada, siiski ei sobi need tegelikult isikutuvastuseks ja oletatav korrektse protseduurita hädaolukord on nüüdseks kestnud juba üle aasta, piirates oluliselt valimisvaatlejate õigust VVK koosolekuid jälgida, kelle osalemist koosolekutel on takistatud sageli ilma tegeliku põhjusega.

Seda on Riigikohus möödunud aastal kinnitanud vähemalt pooles tosinas valimiskaebuste lahendis (vt nt 5-25-7, 5-25-24, 5-25-27, 5-25-45, 5-25-47, 5-25-48 ja 5-26-7).

Kuna Riigikohus seejuures on möönnud, et VVK-l võib olla õigus osalejate tuvastamiseks protokollide koostamise tarvis -- see pole siiski iseenesestmõistetav koosolekute puhul, kus osalejad on

üksnes passiivsed jälgijad [3] --, siis sellisele soovile vastu tulles võiks ID-kaardiga allkirjastatud registreerimisest/ kohaolekuteatest täielikult piisata.

VVK-l on digiallkirjastatud dokumentide töötlemise võimekus olemas.

Praegu karistavad VVK ametnikud privaatsus- ja turvateadlikkuse või keskmisest kõrgema privaatsusvajaduse eest valimisvaatlejad ning kutsuvad neid alluma improviseeritud ebaturvalisele isikutuvastuse mehhanismile, mis on digitehnoloogiat kasutades lihtsasti manipuleeritav videosalvestise taasesitamise teel.

Olen isiklikult täiesti veendunud, et siin on tegu VVK poolse teadliku taktikaga, et heidutada koosolekuid jälgida soovivaid valimisvaatlejaid, kelle valvsa pilguta oleks neil mugavam koosolekuid läbi viia, ka on nad sellist soovi veel väga hiljuti väljendanud [4]. Siiski on valimistoimingute avalikkuse põhimõte [5] ja valimisvaatleja roll seadusega ette nähtud ning VVK koosolekud seaduse järgi reservatsioonideta avalikud. Mistahes improviseeritud võtted VVK avalike koosolekute ligipääsu tõkestamiseks valimisvaatlejatele on käsitletavad demokraatliku ühiskonna aluseks olevate põhiõiguste rikkumisena [6].

Juhin tähelepanu, et probleem algas VVK 2025. aasta koosseisuga ja esimene põhjuseta väljaviskamine leidis aset 2025. aasta märtsis. [7] Minu teada pole varem selliseid intsidente VVK koosolekutel toimunud ning kuigi valimisvaatlejad on osalenud pingelistes aruteludes, on suutnud ametnikud jääda üldjoontes ratsionaalseks, viisakaks ning tegutseda vähemalt avaliku koosoleku korraldust silmas pidades enam-vähem korrektselt ja valimisvaatlejaid otseselt ahistamata.

Tõsi, erandiks on valimisvaatleja Sulev Švilponise poole pealt väljaviskamine 2019. aasta Euroopa Parlamendi valimiste elektroonilise hääletuse tseremoonia vaatlemiselt põhjendamata kahtlusega, et tema kaamera teeb toimingutest otseülekannet [8], kuid erinevalt praegusest toimus see RVT vastutusalas (selle asutusega seoses on veel suuremad probleemid, millesse selles pöördumises ei ole võimalik süveneda).

Demokraatia ja valimised on alati pingeliste vaidluste objekt, aga demokraatlikud põhiõigused on viimasel ajal eriti tugevate vaidluste esemeks riikides, mida olema harjunud pidama eeskujulikeks demokraatiateks. See avaldab kahtlemata mõju ka Eesti Vabariigile, kuid me ei peaks sellistele tendentsidele reageerima, leiutades vabandusi või kaheldava väärtusega kõrvalteid. Demokraatiale niigi pingelises olukorras ei saa leppida demokraatlike valimiste tagatiste nõrgestamisega või allutamiseiga üksipuha kui kõrgete või arvatavalt üllate motiividega ametnike omavolile.

Võimalik, et VVK koosolekute küsimus pole demokraatia jätkumiseks sisuliselt kõige olulisem, kuid sellega on seotud minu arvates valimisvaatlejate ilmne ja otsene diskrimineerimine, mis takistab neil teha oma demokraatlikus ühiskonnas hädavajalikku tööd, mille tegemist näevad ette valimisseadused. Arvestades, et VVK koosolekute näol on tegu demokraatlikule ühiskonnale oluliste küsimuste arutamise tõttu reservatsioonideta avalike koosolekutega ja valimisvaatlejad teevad pingutusi, et VVK mõistlikele soovidele vastu tulla, siis sellises olukorras valimisvaatlejate lihtsalt väljaviskamine koosolekutelt pole kindlasti proportsionaalne meede selliste madala taseme hüvede nagu protokollide oletav korrektsus vmt saavutamiseks -- sj on protokollide ebaühtlane tase ja osaluse/esinduse märkimise puudused tunnistuseks, et see polegi VVK kummaliste nõudmiste/praktikate tegelik eesmärk.

Palun teil võimalusel hinnata VVK koosolekutel osalemisele seatavaid tingimusi diskrimineerimise vaatenurgast ja olen valmis edastama täiendavaid materjale viimase aasta jooksul aset leidnud valimisvaatlejate süstemaatilise diskrimineerimise asjaoludest [9].

Märt Pöder
+372 55643754

[1] <https://geenius.delfi.ee/artikkel/120510465/riik-soovib-abielu-registreerimist-muuta-lihtsamaks>

[2] <https://gafgaf.infoaed.ee/posts/valimiskomisjoni-loogiline-trikoovoor/>

[3] <https://ausadvalimised.ee/avalikud-koosolekud-avalikuks/>

[4] <https://www.riigikogu.ee/download/fbfba493-37c7-4f68-a49f-7eb8af08dcd5>

[5] <https://gafgaf.infoaed.ee/posts/erakorralise-akti-kaja/>

[6] [https://docs-venice.coe.int/api/Document?pdf=file=CDL-AD\(2024\)039-e](https://docs-venice.coe.int/api/Document?pdf=file=CDL-AD(2024)039-e)

[7] <https://www.err.ee/1609753635/mart-poder-ausal-valimisametnikul-pole-midagi-varjata>

[8] <https://www.riigiteataja.ee/et/akt/305062019003?leiaKehtiv>

[9] https://p6drad-teel.net/~p6der/k6/valimiskaebus_2026_7_riigikohus.pdf

----- Edastatud kiri -----

Teema: Re: Vabariigi Valimiskomisjoni koosolek 30.06.2026 kell 15.30 veebis

Kuupäev: Tue, 30 Jun 2026 15:52:03 +0300

Saatja: Märt Pöder <tramm@p6drad-teel.net>

Saaja: Valimisteenistuse info <info@valimised.ee>, vvk@valimised.ee, Politsei- ja Piirivalveamet <ppa@politsei.ee>

Lgp VVK (ja politsei)!

Kui teil on kahtlus, kas vägivallatsete just minu või kellelgi teisega, siis siin on teile kinnituseks pilt, et koosolekult viskasite põhjusest välja just minu, kuigi olin koosoleku jaoks end ID-kaardi abil tuvastanud -- see on häbiväärne!

Saadan sama kirja ka politseile, mh selgituseks politseinikele, et tegu on VVK koosolekuga [1], kuhu olin nõuetekohaselt eelregistreerunud ja kust äratõusnud ametnikel on kombeks visata seadust eirates välja valimisvaatlejaid. Sellist kodanikuõiguste rikkumist on mõistnud hukka nii valimisvaatlejaid ühendav MTÜ Ausad Valimised kui Riigikogu liikmed:

* <https://ausadvalimised.ee/avalikud-koosolekud-avalikuks/>

Head korrakaitstjad, ma loodan, et saate võtta süüdlased vastutusele ja teha omalt poolt kõik, et Eesti riigis kehtivad digitaalsed isikutunnistused tõepoolest kehtiks ka e-riigis ja digitehnoloogiat ei kasutataks valimisvaatlejate põhjusest ahistamiseks.

Märt Pöder
+372 55643754

[1] <https://www.valimised.ee/et/vabariigi-valimiskomisjoni-koosolek-30-juunil-2026>

30.06.26 15:19 Märtpöder kirjutas:

Lgp VVK!

Käesolevaga esitlen end RKVS §19⁴ lg2 tähenduses. Minu nimi on Märtpöder, olen koosoleku ooteruumi loginud eesnime ja perekonnanime esitähena. Käesolev kiri on digiallikirjastatud ID-kaardiga, mis on isikutuvastamise vahend digitaalses keskkonnas. Kui VVK liikmetel on teavet, et minu ID-kaardi võib olla enda valdusse võtnud kolmas osapool, siis palun sellest viivitamatult teavitada politseid. Kui selliseks kahtluseks alust pole, siis palun lubada mind VVK koosolekut jälgima. Muude improviseeritud eaturvaliste isikutuvastusvahendite kasutamise nõudmist käsitlen oma kodanikuõiguste tahtliku rikkumisena ning teavitan sellest asjaomaseid asutusi. Loodan, et olete lõpetanud valimisvaatlejate ahistamise ning suudate ilma tarbetute vägivallaaktideta võimaldada neil oma koosolekute jälgimist.

Märt Pöder

30.06.26 14:42 Valimisteenistuse info kirjutas:

Tere!

Edastame vastavalt saadetud soovile lingi koosoleku vaatlemiseks.

Koosolekul vaatlemiseks tuleb siseneda ooteruumi eelnevalt teada antud nimega enne koosoleku algust ning olla valmis enda esitlemiseks koosolekuruumi sisenemisel (kaamera ja mikrofoni peavad töötama). Neid, kes end ei esitle või kellel pole võimalust mikrofoni või kaamerat kasutada, koosolekuruumi ei lubata. Muul ajal ei pea mikrofoni ja kaamerapilti sees hoidma. Tehnilised nõuded on toodud eraldi failis.

Microsoft Teamsi koosolek

*Liitu: *[https://teams.microsoft.com/meet/34331469265520?](https://teams.microsoft.com/meet/34331469265520?p=zhvcP7aeaEXjiMgsHI)
[p=zhvcP7aeaEXjiMgsHI](https://teams.microsoft.com/meet/34331469265520?p=zhvcP7aeaEXjiMgsHI) <[https://teams.microsoft.com/meet/34331469265520?](https://teams.microsoft.com/meet/34331469265520?p=zhvcP7aeaEXjiMgsHI)
[p=zhvcP7aeaEXjiMgsHI](https://teams.microsoft.com/meet/34331469265520?p=zhvcP7aeaEXjiMgsHI)>

Koosoleku ID: 343 314 692 655 20

Pääsukood: hU38Cp9Z

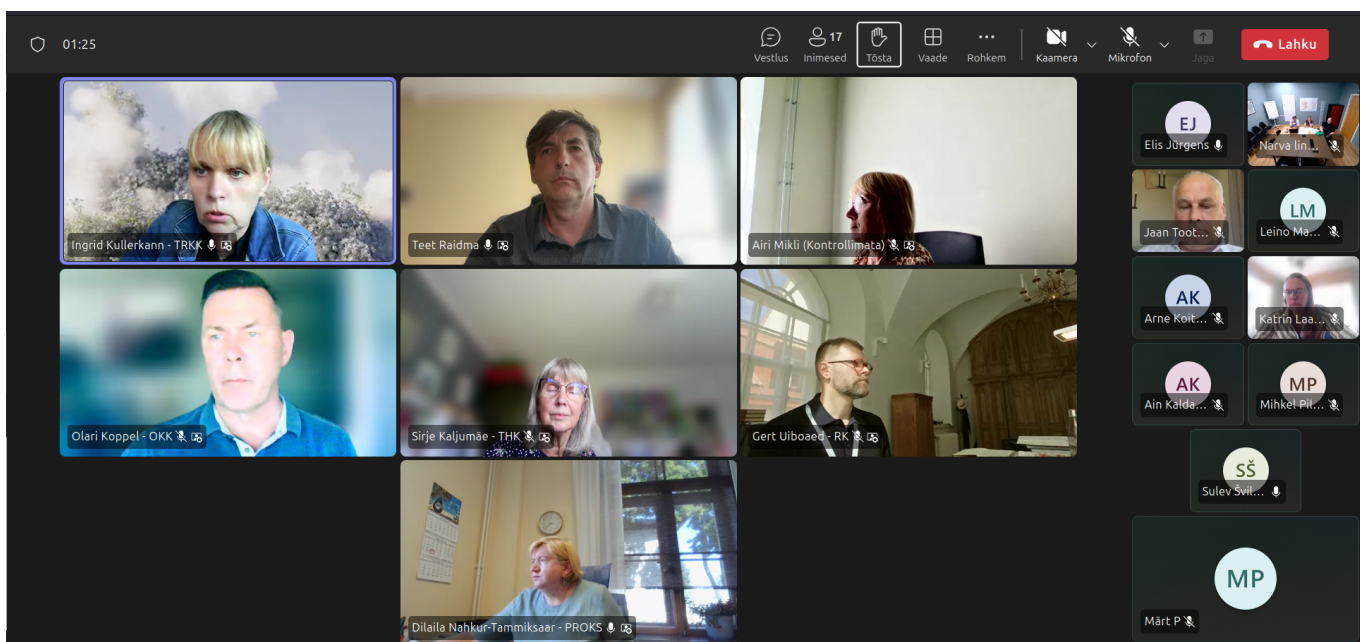
Lugupidamisega

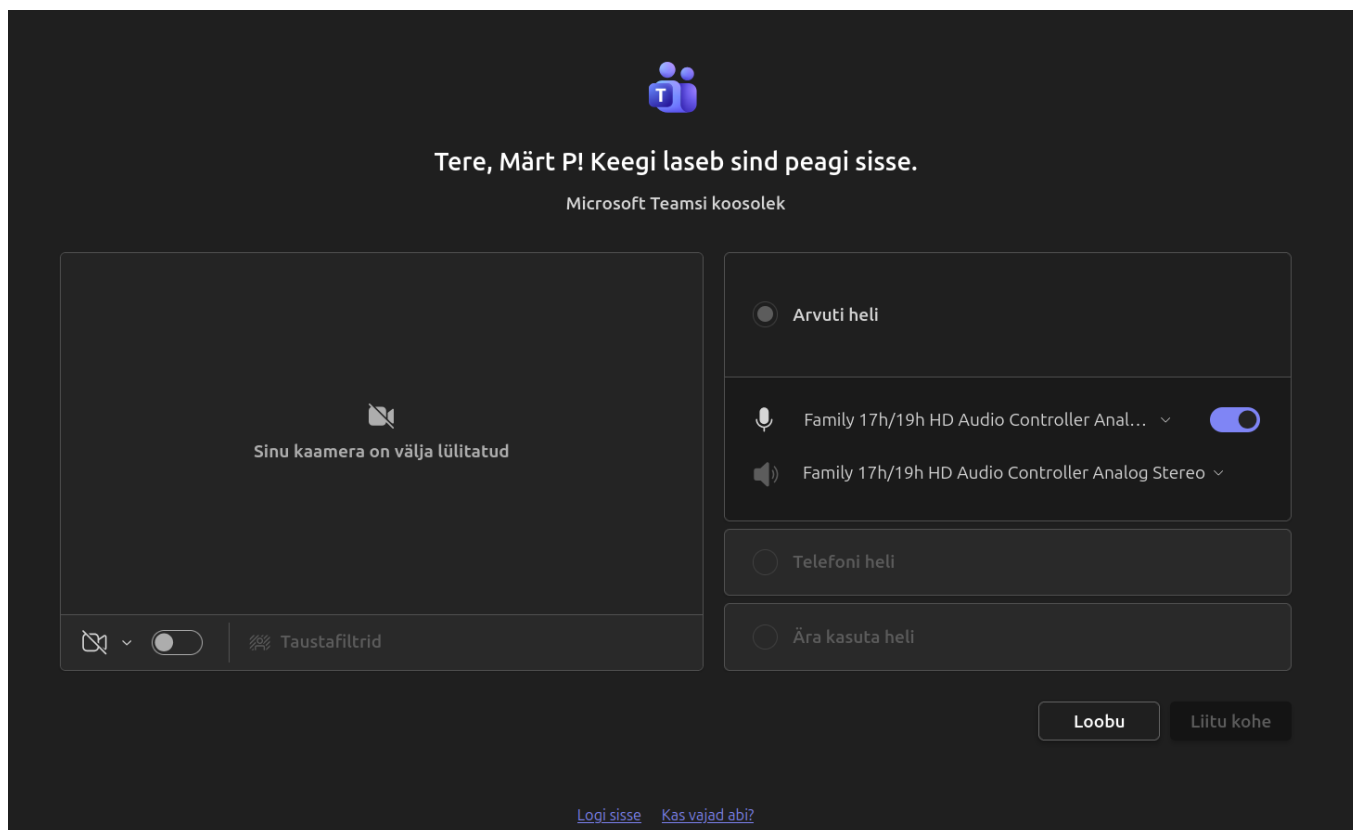
Riigi valimisteenistus

info@valimised.ee <<mailto:info@valimised.ee>>

T: 631 6540

— Screenshot from 2026-06-30 15-36-35.png —

— Manused: —

Screenshot from 2026-06-30 15-36-35.png	1.3 MiB
kohalolekuteade.asice	6.8 KiB
syyteoteade.asice	6.9 KiB
Screenshot from 2026-06-30 15-18-48.png	67.8 KiB
Tänasel VVK koosolekul osalemine ja selle materjalide edastamine.pdf	24.7 KiB